

Tres personatges per a una obra

Dr. Pujol, Dr. Tolrà i Emília Carles

Joan Piñot i Pascual

En parlar del nostre Temple Parroquial, motiu de legítim orgull per a tots els castellarencs, puix que amb raó és conegut arreu amb el sobrenom de «Catedral del Vallès», per les seves dimensions, per la noblesa de la seva fàbrica, per la riquesa de la seva construcció i perquè, d'alguna manera, és el símbol del nostre poble i el seu monument més característic, no seria just de passar per alt els noms d'aquelles persones a les qui es deu el fet de la seva edificació. I si abans ja hem retat homenatge de reconeixement a aquells antecessors nostres, gairebé sempre embolcallats en l'anonimat i als qui amb el seu treball aixecaren els murs dels vells temples predecessors de l'actual, cal que ara esmentem i rendim tribut de reconeixença envers els noms dels qui amb la seva fe, amb el seu amor al poble i amb els seus mitjans, ens llegaren la joia de la que ens sentim tan ufanosos.

Aquests són els noms que ens cal homenatjar: Dr. Josep Tolrà i Abellà; Excma. Sra. Emília Carles, Vda. de Tolrà, Marquesa de Castellar, i el Dr. Joaquim Pujol i Rosés, Prevere.

Aquests són els tres personatges principals als qui devem, d'una forma directa, el llegat, i dels quals presentem seguidament un breu resum biogràfic.

Doctor Josep
Tolrà i Abellà

José Tolrà

Neix a Santa Creu de Cabrils el dia 11 d'abril de 1817, fill de Jaume Tolrà, pagès, i de Teresa Abellà i és batejat l'endemà mateix, com era costum de l'època, essent-li posats els noms de Josep, Pau i Maria. Fa els primers estudis a l'escola del poble, fins als dotze anys en que es matricula al col·legi de les Escoles Pies de Mataró. Cal remarcar que la distància de la seva llar fins a Mataró és aproximadament d'una hora i que el petit estudiant fa cada dia a peu, matí i vespre. Malgrat la pèrdua de temps que això representa, és un estudiant aplicat i les qualificacions meritòries. El seu íntim desig és, en aquest temps, el d'emprendre la carrera del sacerdoti, però els luctuosos fets del 1835 el fan desistir i llavors cursa Medicina, graduant-se de Llicenciat als 28 anys.

Ben aviat, el 1846, s'estableix a Castellar on exerceix les dues Facultats, Medicina i Cirurgia. Del seu arrelament a la nostra població, així com del respecte i consideració en que era tingut, en donen testimoni els diversos càrrecs municipals per als que fou elegit, ja com a Secretari de l'Ajuntament, Jutge de Pau, membre de la Junta d'Obra de la Parròquia, Vocal de la Junta local de Primera Ensenyança i Alcalde Constitucional, càrrec aquest que ostentà de 1863 a 1867 i de 1869 a 1871. La seva tasca com a Alcalde fou notable per les millores que introduí en el poble: va fer tancar el vell escorxador que hi havia a la Plaça Nova —avui del Mestre Gelonch— i en construí un de nou —el que actualment es troba fora d'ús— en terrenys que eren propietat de Joan Sala i Boadella; va obrir el Passeig per tal de comunicar el poble amb la carretera de Sabadell, posant-hi els bancs de pedra coneguts per «Els Pedrissos»; fomentà i protegí el primer ensenyament, amb especial atenció al personal docent; féu canalitzar l'aigua del Torrent de Canyelles fins a l'interior de la població, construint set fonts públiques i féu edificar la casa Tolrà, l'any 1852, on avui hi ha emplaçat el palau que porta el seu nom.

De la seva activitat industrial, ja prou coneguda, només en direm que començà l'any 1856 amb el lloguer d'una part del salt d'aigua del Molí d'En Busquets per a instal·lar-hi una màquina de serrar fusta que un any més tard venia a un ebenista de Sabadell. Més tard llogà maquinària de filar, essent aquest el principi d'una activitat sempre creixent.

L'any 1860, concretament el dia 15 d'octubre, contrau matrimoni amb Antònia Prims. La cerimònia nupcial es celebra al Monestir de la Verge de Montserrat. Una de les seves activitats és l'atenció a l'ensenyament. Així, per exemple, el 1877 estableix una classe gratuïta per a adults, amb dos professors sostinguts per ell; però la iniciativa no reeixí i es tingué de tancar als dos anys. En les obres d'ajut a la Parròquia, cal dir que reutilitzà l'antiga capella del Molí Busquets fent-hi celebrar tots els dies festius per a major comoditat dels qui vivien en aquell paratge. El setembre de 1875 compra l'altar major per a la parròquia; el 1877 paga el que mancava de la imatge de pedra de Sant Esteve, els graons de l'altar major i contribueix a l'enrajolat del temple.

El 12 d'abril de 1878, mor la seva esposa, Sra. Antònia Prims. És amb aquest motiu luctuós i davant el gran afecte demostrat pel poble, que decideix realitzar la portada d'aigua de Canyelles, com queda ressenyat. I arribem a un punt culminant d'aquesta història, ja que el 30 d'abril de 1879 comença a Castellar una Santa Missió que prediquen els PP. Guberna y Butiña. Aquests dos sacerdots es donen compte que el temple parroquial resulta absolutament insuficient per a poder encabir tots els feligresos. I acudeixen al Dr. Tolrà en sol·licitud d'ajuda per a una necessària ampliació. Aquest, coneixedor, lògicament, del problema, es compromet a fer-se càrrec de les despeses. Cal tenir en compte que ja amb anterioritat, havia

estat objecte d'ampliació; però la població creixia constantment, i d'aquest creixement no n'era pas aliè el mateix Sr. Tolrà, degut al desenvolupament constant de la seva indústria que donava ocupació a un cada vegada major nombre de treballadors. I es formula el tracte.

Però si l'activitat industrial augmentava, no pas així la família Tolrà. Vidu i sense fills, on aniria a parar el patrimoni acumulat amb tant d'esforç? I decideix de prendre nou matrimoni. I ho fa amb una seva neboda, la senyoreta Emília Carles, el dia 16 de març de 1882, a Barcelona.

El matrimoni dura ben poc, ja que el 21 de juliol següent, mor a Castellar a l'edat de 64 anys.

Doctor Joaquim Pujol i Rosés, Pvre.

Joaquim Pujol y Rosés, Pvre.

Va néixer aquest sacerdot a la barriada del Canyet, de Badalona, l'any 1826 (no se'n coneix la data exacta). Rebudes les sagrades ordres fou Vicari i posteriorment Ecònom de la nostra Parròquia, passant més tard a ser Rector de l'Arboç. En deixar més tard la carrera parroquial, fou capellà de la Casa de Caritat, després Director espiritual del Seminari Conciliar i més tard Vice-Rector del mateix.

Novament a Castellar, fou fins a la seva mort el capellà de la casa Tolrà, essent el confident i l'impulsor de totes les obres de caire social i benèfic del senyor Josep Tolrà, fins a la mort d'aquest, i de la seva vídua senyora Emília Carles, després.

Al seu consell i impuls són degudes les millores que en tots els aspectes socials i econòmics varen realitzar-se al nostre poble durant la segona meitat del segle XIX. D'una manera particular cal fer esment de la construcció del nou Temple Parroquial, de les Escoles del Patronat Tolrà, del col·legi i capella dels PP. Escolapis, dels safareigs públics, així com del millorament de les condicions socials i econòmiques dels treballadors de l'Empresa Tolrà.

Home molt zelós, es valgué de l'esperit caritatiu de la Sra. Emília Carles, Vídua de Tolrà, per a fundar totes les obres esmentades en benefici de la població i en particular dels treballadors de l'empresa.

De l'actuació en aquest sentit, del Dr. Pujol, en són prova els encesos elogis que del seu treball se n'han fet. Així deuria ser, fins al punt que l'Ajuntament, en nom del poble i com a agraïment, li dedicà un carrer que encara avui porta el seu nom.

També per acord municipal, va ésser declarat fill adoptiu de Castellar. Amb tal motiu, l'Ajuntament li va regalar una magnífica escrivania d'argent, amb una inscripció que diu:

«S. Esteban de Castellar a su inolvidable cura ecónomo D. Joaquin Pujol i Rosés. — Año 1865.»

En el seu testament, el Dr. Pujol feu donació d'aquesta escrivania al poble de Castellar. Així consta en una altra inscripció a la part oposada de la primera i que diu:

«Lego al Ayuntamiento de S. Esteban de Castellar la escribanía de plata que dicho pueblo me regaló. Testamento del Rdo. Sr. D. Joaquin Pujol i Rosés, Pbro. autorizado por D. Miguel Martí y Beya en 12 diciembre de 1896.»

Avui, aquesta escrivania figura amb tots els honors damunt la taula del despatx de l'Alcaldia.

Va morir el dia 31 de maig del 1897, quan s'estava acabant de construir la capella dels Escolapis. Fou enterrat al Panteó de la família Tolrà, sota el Temple Parroquial.

Referent a aquest Panteó, hi ha una carta del mateix Dr. Pujol, datada el 30 de juliol de 1892 i dirigida al Bisbe de Barcelona, per la qual li comunica haver-se complimentat ja tots els tràmits legals, civils i canònics per a poder accedir a l'ús de dit Panteó i fer-hi el trasllat de les restes del senyor Josep Tolrà i de la seva primera muller, la senyora Antònia Prims i Castells. Poc devia pensar que poc temps després també ell hi rebria sepultura.

La prestigiosa revista de l'època «La Hormiga de Oro» va publicar amb data 8 de juny de 1897, un extens article signat per L. M. de Ll. que sota el títol de «Un Sacerdote ejemplar» és un encomiàstic elogi de la personalitat i de la vida del Dr. Pujol. D'aquest article en foren impresos uns fulls en separata, encapçalats per una foto d'aquest sacerdot i que foren repartits per tot el poble. Encara avui són moltes les llars castellarenques que el conserven dignament emmarcat.

Excma. Sra. Emília Carles, Vda. de Tolrà

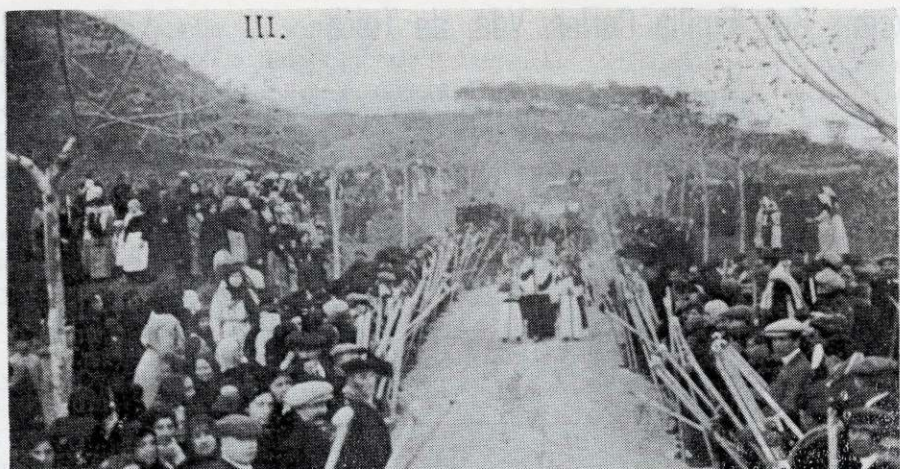

Emília Carles Vda de Tolrà

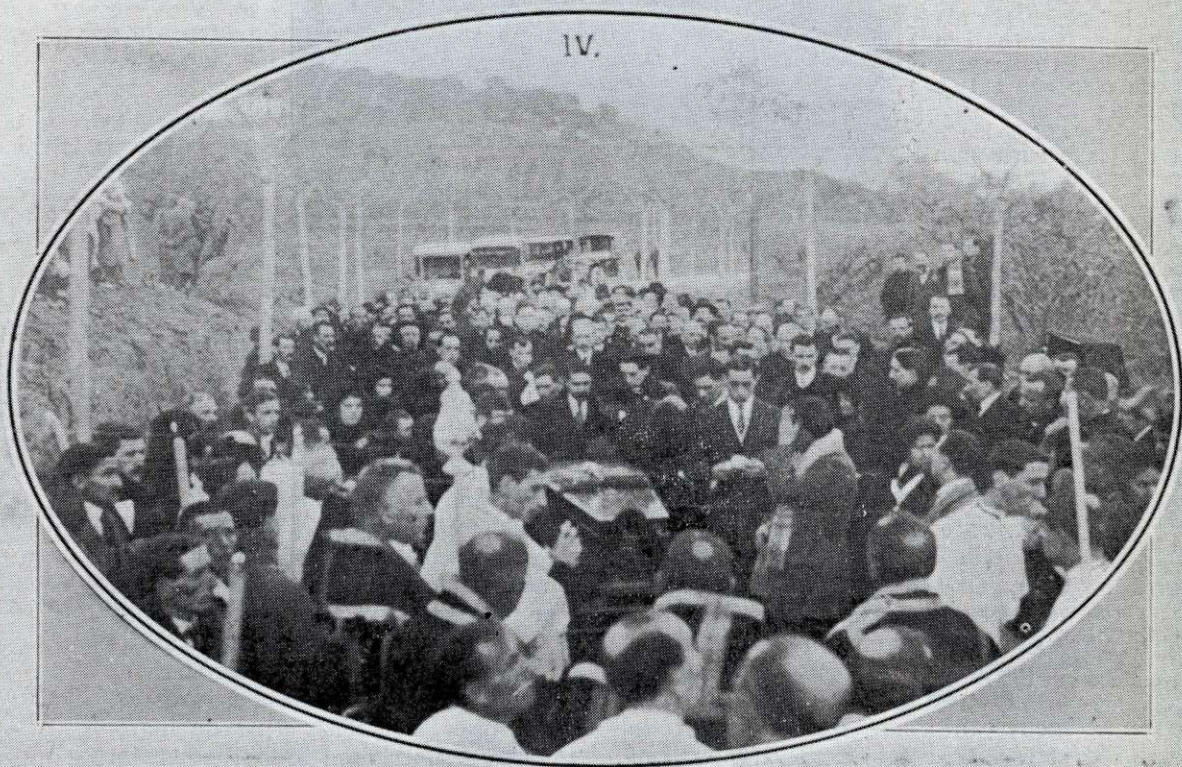
Escriure encara que només sigui un petit esbós biogràfic d'una persona com la que, el nom de la qual encapçala aquestes ratlles, ajustant-se, lògicament i amb tota exactitud a uns fets rigorosament històrics i comprovats, no és pas tasca fàcil, ja que sempre hi ha el perill que algú menys informat, o simplement desinformat, cregui exagerada una opinió que qui ho escriu considera justa i real. Però és una realitat el fet que en la vida de «Donya Emília» o de la «Senyora», noms amb els que el poble de Castellar la distin-

gia, tan sols hi tenen cabuda els mots d'elogi i de complaença amb els que cal titllar la seva actuació pública dins el context d'una època que va marcar la vida d'un poble.

Nascuda a Santa Creu de Cabrils l'any 1848, no sabem pràcticament res de la seva infantesa i joventut, fins que l'any 1882, el 17 de març, contreu matrimoni amb l'industrial castellarenc Josep Tolrà i Avellà, vidu de Antònia Prims. Aquest matrimoni té una vida ben efímera, ja que al cap de pocs mesos, mor el Sr. Tolrà.

Trasllat de les despulles de la Marquesa Emília Carles, de Cabriels a Castellar.

Vista de l'arribada per la Carretera de Sentmenat.

Carrer de l'Església.

És a partir d'aquest luctuós fet que el caràcter de la vídua es manifesta. La seva profunda i sincera formació religiosa, conjuntament amb una innata bondat, ténen ara el camí obert per a dur a bon terme tots aquells projectes que amb el seu espòs havien planejat i que amb l'assessorament del sacerdot amic de la família, el Dr. Joaquim Pujol, portaran a la pràctica.

I un rera l'altre, els projectes es van realitzant: es comença pel més ambiciós de tots, la construcció d'un nou temple parroquial que vingui a substituir l'antic del segle XVIII. Això comença el 1885 i s'acaba el 26 de juny del 1892. És la que després tothom coneixerà com la «Catedral del Vallès». Una altra de les més apremiantes necessitats del moment: l'ensenyament. També aquest problema troba solució en la generositat d'una dona, ja que el mateix

dia en que és solemnement consagrat el nou temple, a la tarda és col·locada la primera pedra del gran edifici del Patronat Tolrà. I l'activitat ja no para. Ara serà la fundació del Patronat de les Escoles Pies, el 9 de setembre de 1896. Seguirà, ja en un altre ordre, la fundació d'una Caixa de Pensions i Retirs per als treballadors de la seva indústria, el 4 de febrer de 1898.

La seva bondat i la seva generositat no es limitaven a Castellà; també a Cabrils, el seu poble nadiu, reben els beneficis de la seva mà: la fundació de les escoles que porten el seu nom, la construcció de la capella del Santíssim de que mancava el seu temple parroquial, i encara tantes d'altres obres socials, com és ara el finançament de la nova rotativa del diari barceloní El Correo Català, l'ajut al manteniment de la

revista «La Hormiga de Oro», etc. La relació seria inacabable.

I en el terreny particular dels necessitats, dels malalts, la seva bondat no deixava ningú sense el consol i l'ajut. Llegim en una crònica publicada al diari «La Vanguardia» del dia 4 de març de 1915, arran de la mort de la Marquesa: «...aparte de lo mucho que colectivamente debía Castellar a la señora Carles Tolrà, contados serían aquellos de sus vecinos que no estuvieran individualmente obligados a la señora marquesa por limosnas, mercedes y atenciones recibidos de su liberalidad jamás invocada en vano por los necesitados, por los dolientes... por la realización de iniciativas relacionadas con la beneficencia, con la moralidad o con la cultura pública.»

També en aquest aspecte del públic reconeixement, resulta evocador un llarg escrit aparegut a «La Veu de Catalunya» i que signa l'escriptor Manel Folch i Torres, molt vinculat amb el nostre poble, sota el títol «Benaventurats els rics».

L'Ajuntament de Castellar, a petició dels mateixos castellarencs, sol·licita del Govern la concessió del títol de Marquesa per a la senyora Emília, títol que li és concedit per la Reina Regent per Reial Decret de 22 de juliol de 1896.

Mor de pulmonia al seu poble, Cabrils, a l'edat de seixanta sis anys. El seu cadàver és portat a Castellar i enterrat al Panteó familiar, sota el temple que ella construí.

Cementiri. Panteó familiar de la casa Tolrà.